

Woord vooraf / avant-propos

Deze uitgave is tot stand gekomen ter gelegenheid van het gereedkomen, in het najaar van 2011, van de restauratie van de ‘Oude’ Leidse Sterrewacht. In zijn oorspronkelijke vorm is dit gebouw in 1861 in gebruik genomen. Dit jaar is het dus precies honderdvijftig jaar geleden dat de Leidse astronoom Frederik Kaiser de vruchten mocht plukken van zijn decennia lange strijd voor een ‘echt’ als sterrenkundig observatorium ontworpen en ingericht gebouw. Al in 1826, was hij als achttienjarige jongen benoemd tot sterrenkundig ‘observator’ aan de Leidse universiteit. Toen was het observatorium nog gehuisvest boven op het dak van het academiegebouw aan het Rapenburg. Een eerste platform was daar al in 1634 tot stand gekomen. Maar al vanaf het midden van de achttiende eeuw werd er geklaagd over de slechte bouwkundige toestand van deze locatie. Verbouwingen – de laatste in het begin van de jaren 1820 – hadden daaraan maar betrekkelijk weinig mogen verbeteren.

Met een welhaast onvoorstelbare hardnekkigheid heeft Kaiser zich zijn hele carrière lang ingezet voor een nieuw te bouwen sterrenwacht. Vijfendertig jaar na zijn aanstelling, zag hij dit streven dus beloofd. Met andere woorden: zonder Kaiser was er geen sprake geweest van een Sterrenwacht naast – of beter in – de Leidse hortus botanicus. Reden genoeg om in dit themanummer aandacht te besteden aan deze markante Leidse sterrenkundige, die met zijn leven en werken grotendeels het gezicht van de Nederlandse sterrenkunde in de negentiende eeuw heeft bepaald.

Huib Zuidervaart

De nieuw gebouwde Leidse Sterrewacht, gefotografeerd in 1865. Aan de overkant van de Witte Singel – waar tegenwoordig de stad zich ver uitstrekt – waren toen nog slechts onbebouwde weilanden. De huidige verdiepingen op de zijvleugels zijn pas tegen het eind van de negentiende eeuw aangebracht (Foto: Regionaal archief Leiden)